

O J. ŠÍMOVI A O VLASTNOSTECH TVORBY

Nechci mluvit ani o Josefu Šímovi ani o umění, neboť autor — sám o mnoho výmluvnější — mě poslouchá a jeho dílo je na dosah ruky. Nicméně dovolte mi, abych při tomto ohni ohřál starou zásadu, jejíž platnost sahá z času do času, a vytkl obecnou vlastnost tvorby.

Prvým ze znaků umění je zajisté tvar. Říkájíte to, máme na mysli jazyk básníků a výtvarnou mateřštinu malířovu. Životní obsahy knih nemohou ani o vlásek přesahovati svoji slovesnost, neboť jsou uskutečňovány teprve skrze ni. A právě tak, podle týchž pravidel a logiky, každá hodnota, každé sdělení, každá objektivní pravda malířská může býti vyjádřena jen v řádu výtvarném. Z toho vyplývá, že umělecké skutečnosti odvísejí od disciplíny a v druhé řadě od reálného tvaru. To, co zmizelo beze zbytku, je poplatnost automatizovanému vidění a normalizaci. Perspektiva, optické zdání a hříčky zestárly a jenom zřídka mají výtvarnou funkci. Umění jde zajisté o to, aby své téma vytrhlo z řady věcí známých a vstúpilo mu půvab novosti. Před těmito obrazy je snad každému jasno, jak důležitou složku umění mám na mysli. Všechna Šímova díla mají znaky zápolu a přemáhání hmoty, toť dramatická barva, jež lpí na jeho látkách, toť nejdokonalější způsob aktualizace. Tyto obrazy si zachovávají účín a bezprostřednost věcí ve stavu zrodu.

Jakousi záměnou zdomácnělo mínění, že zákonitost uměleckého díla se vyjadřuje toporností málem úřední. Šímovo malířství má volnost, šíří a bohatství života, naplňujíc nejpřísnější řád, to jest řád prostoty. Zdá se, že klíček řečené řehole nebyl ztracen.

Umění se nesnáší s hesly, s konvencí škol a s náhodami. Výtvarná práce, jejíž podstatný úsek dnes přehlízíme, hledá nové cesty. Lze říci, že je její snaha charakterizována snahou po nové věčnosti a že v ní přichází ke cti duch mistrovství.